

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Anvisningar för användning av statlig ersättning för regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar

MSB 2023-02344

Innehåll

1	INLEDNING	3
1.1	Allmänna riktlinjer för användning av ersättningarna	3
1.2	Regionens redovisning av kostnader	4
1.3	Uppföljning	4
2	VAD ERSÄTTNINGEN FÖR KRISBEREDSKAP FÅR ANVÄNDAS TILL	5
2.1	Risk- och sårbarhetsanalys samt planering	5
2.2	Utbildning och övning	6
2.3	Rapportering	6
3	VAD ERSÄTTNINGEN FÖR CIVILT FÖRSVAR FÅR ANVÄNDAS TILL	8
3.1	Kompetenshöjande åtgärder	8
3.2	Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet	9
3.3	Krigsorganisation och dess bemanning	9
3.4	Ledningsansvar	10
3.5	Rapportering	10
4	EXEMPEL PÅ VERKSAMHET SOM INTE OMFATTAS AV STATLIG ERSÄTTNING	11
4.1	Samhällsviktig verksamhet	11
4.2	Investeringar	11
4.3	Rakel-utrustning	12
4.4	Hantering av en händelse	12
4.5	Tjänsteman i beredskap (TiB)	12
4.6	Säkerhetsarbete som inte har koppling till krisberedskap eller civilt försvar	12

1 Inledning

Dessa anvisningar tydliggör hur de statliga ersättningarna enligt *Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar* (MSB DNR 2022-15507) får användas av en region, för uppgifterna enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Överenskommelsen utesluter inte arbete med andra åtgärder avseende förberedelser inför extraordinära händelser i fredstid (krisberedskap) och höjd beredskap (civilt försvar) enligt LEH.

1.1 Allmänna riktlinjer för användning av ersättningarna

De statliga ersättningarna betalas ut till regionerna enligt 5 kap 1§ LEH. Där framgår att regionen ska få ersättning av staten för kostnader för förberedande uppgifter som de utför enligt 2 och 3 kap.

De statliga ersättningarna ska endast användas för att finansiera arbete med krisberedskap och civilt försvar enligt uppgifterna i överenskommelsen och LEH. Ersättningarna ska användas inom överenskommelsens period. Det är möjligt att spara en större del av ersättningen till kommande år i syfte att genomföra denna överenskommelsens uppgifter. Regionen ska då ha en plan för hur ersättningen ska användas kommande år. Sparad ersättning från perioden 2018-2023 och som inte har förbrukats vid utgången av 2023 får sparas och användas till och med utgången av 2024. Om ersättning från perioden finns kvar vid utgången av 2024 bör den återbetalas till MSB.

Ersättningarna fördelas till regionen i enlighet med de kriterier som framgår av överenskommelsen. Det är regionen som ansvarar för att fördela ersättningarna inom regionen så att uppgifterna kan utföras.

Regionen bör bygga upp sin egen kompetens för arbetet med krisberedskap och civilt försvar och ersättningarna bör därför i första hand användas för att finansiera kostnader för egen anställd personal. Huvuddelen av ersättningen för krisberedskap och civilt försvar kan användas för personalkostnader. Personalkostnader kan fokuseras till en eller ett fåtal funktioner, till exempel beredskapssamordnare, men de kan även fördelas till flera funktioner i olika verksamheter som arbetar med uppgifterna i överenskommelsen.

Konsulter kan användas för tidsbegränsade uppgifter, till exempel utbildningar och insatser där specifik kompetens behövs, samt uppgifter där det kan vara en fördel att använda extern kompetens, till exempel en utvärdering av en händelse.

Om regionen har frågor om vad ersättningarna får användas till bör regionen i första hand vända sig till länsstyrelsen. Vid oklarheter ska länsstyrelsen kontakta

MSB för avstämning. Länsstyrelsen ska även hålla MSB informerad inför större beslut och rekommendationer som rör användningen av ersättningarna eftersom besluten kan komma att påverka hur andra regioner kan använda ersättningarna.

1.2 Regionens redovisning av kostnader

Regionen ska senast 31 oktober varje år genom indikatorer rapportera sin generella krisberedskapsförmåga till länsstyrelsen, MSB och Socialstyrelsen. Regionen ska vidare till länsstyrelsen, MSB och Socialstyrelsen 15 februari varje år redovisa hur ersättningen har använts och hur aktiviteterna har stärkt krisberedskapen och förmågan till civilt försvar. Underlaget ska användas för bedömning av regionens arbete med uppgifterna i överenskommelsen.

Regionen ansvarar för att vid uppföljning kunna redovisa hur ersättningarna har använts föregående år:

- Vilka uppgifter och aktiviteter har genomförts
- Vilka kostnader regionen haft.

Kostnaderna ska kopplas till aktiviteterna.

MSB rekommenderar att kostnaderna för krisberedskap och civilt försvar särredovisas. Om kostnader inte kan särredovisas i ekonomisystemet behöver uppgifterna samlas in manuellt och sammanställas separat för krisberedskap respektive civilt försvar.

1.3 Uppföljning

MSB ska i samverkan med Socialstyrelsen och länsstyrelserna ta fram en processbeskrivning för uppföljning av arbetet med krisberedskap och civilt försvar enligt *Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar* (MSB DNR 2022-15507). Processen ska stämmas av med Socialstyrelsens process för uppföljning av överenskommelse mellan SKR och regeringen (Socialdepartementet) om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar.

2 Vad ersättningen för krisberedskap får användas till

Hela den statliga ersättningen ska användas till uppgifter i LEH och enligt *Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar* (MSB DNR 2022-15507).

Huvuddelen av ersättningen bör användas för personalkostnader. Ersättningen kan användas för lönekostnader för personal med erforderlig kompetens som arbetar med uppgifterna i LEH, till exempel beredskapschef, beredskapssamordnare, eller motsvarande, samt sådana kostnader som är kopplade till uppdraget. Personalkostnader kan fokuseras till en eller ett fåtal funktioner, till exempel beredskapssamordnare, men de kan även fördelas till flera funktioner. Ersättningen ska endast bekosta den del av tjänsten som avser arbete med krisberedskap enligt LEH.

2.1 Risk- och sårbarhetsanalys samt planering

Ersättningen får användas till:

- Det kontinuerliga arbetet med risk-och sårbarhetsanalys.
- Utvärdering av regionens hantering av en inträffad kris.
- Arbetet med att ta fram och uppdatera planer.
- Arbete med kontinuitetshantering för regionens samhällsviktiga verksamhet.
- För informationssäkerhet kan den statliga ersättningen användas för följande verksamheter:
 - Risk- och sårbarhetsanalyser avseende IT och informationssystem.
 - Kontinuitetshantering för IT.
- Studier och utredningsverksamhet som syftar att genomföra uppgifterna i överenskommelsen.
- Övriga analyser och planering för att stärka robusthet i regionens samhällsviktiga verksamhet, exempelvis identifiera

kritiska beroenden i samhällsviktig verksamhet där perspektivet höjd beredskap beaktas.

- Deltagande i forskningsstudier, utbyten, referensgrupper, arbetsgrupper. Detta gäller under förutsättning att deltagandet inte redan har extern finansiering.
- Deltagande i regionala och nationella utvecklingsarbeten avseende krisberedskap. Exempelvis resekostnader för deltagande i MBS:s utvecklingsprojekt avseende krisberedskap.

2.2 Utbildning och övning

Ersättningen får användas till:

- Utbildning och övning av krishanteringsorganisationen för deras uppgifter i samband med särskilda och extraordinära händelser. Här ingår även särskild sjukvårdsledning och TiB-funktion.
- Planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå.
- Kompetensutveckling och övning för att bättre kunna samverka med andra aktörer med stöd av till exempel Rakel och WIS.
- Deltagande i eller anordnande av kurser, konferenser och nätverksträffar inom området krisberedskap.
- Planering, utbildning och övning av krisstöd som syftar till att stärka regionens förmåga att hantera särskilda och extraordinära händelser.
- Utbildningar och övningar för kollektivtrafiken.

MSB förordar att utbildningar som genomförs i Sverige ska väljas i första hand, i annat fall ska detta kunna motiveras.

2.3 Rapportering

Ersättningen får användas till:

- Arbete med att rapportera indikatorer, åtgärder, inträffade händelser och redovisning av statlig ersättning.

- Arbete med att utveckla rutiner för hur regionen i samverkan med andra aktörer ska utarbeta och kommunicera en samlad lägesbild vid en extraordinär händelse.

3 Vad ersättningen för civilt försvar får användas till

Hela den statliga ersättningen ska användas till uppgifter i LEH och enligt *Överenskommelse om regionens arbete med krisberedskap och civilt försvar* (MSB DNR 2022-15507). Den statliga ersättningen ska endast användas för att finansiera arbete med civilt försvar. Huvuddelen av ersättningen bör användas för personalkostnader. Ersättningen kan användas för lönekostnader för personal med erforderlig kompetens som arbetar med uppgifterna i LEH, till exempel säkerhetsskyddschef, beredskapschef, beredskapssamordnare eller motsvarande, samt sådana kostnader som är kopplade till uppdraget. Personalkostnader kan fokuseras till en eller ett fåtal funktioner, till exempel beredskapssamordnare, men de kan även fördelas till flera funktioner.

Avsnitt 3.4 ledningsansvar samt 3.5 rapportering avser främst de regioner som i överenskommelsen benämns som kategori 1. Det är regioner som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig. Övriga regioner som genomfört de prioriterade uppgifterna i överenskommelsen får använda ersättningen även för uppgifterna ledningsansvar och rapportering.

3.1 Kompetenshöjande åtgärder

Ersättningen får användas till:

- Deltagande i eller genomförande av utbildningar kopplade till civilt försvar och totalförsvar, för berörda funktioner inom regioner.

Enligt målen i överenskommelsen är det minst regionstyrelsen, tjänstemannaledning och särskild sjukvårdsledning som ska genomgå utbildning för att få kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar. Även andra funktioner inom regionen kan behöva ges möjlighet till kompetenshöjande åtgärder.

MSB förordar att utbildningar som genomförs i Sverige ska väljas i första hand, i annat fall ska detta kunna motiveras.

3.2 Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet

Ersättningen får användas till:

- Kostnader för att inom regionen utföra arbetsuppgifter och etablera arbetssätt som syftar till att på ett säkert sätt kunna hantera frågor som är av vikt för totalförsvaret och Sveriges säkerhet, t.ex. arbete med säkerhetsskyddsanalys eller säkerhetsprövning av personal.
- Utbildning av samtliga funktioner i regionen som behöver kunskap om säkerhetsskydd.
- Anskaffning av materiel som behövs för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet utan att de röjs, ändras eller förstörs. Det kan till exempel gälla säkerhetsskåp och datorer.

Om regionen ser ett behov av att genomföra investeringar, utöver det som nämns i punkten ovan, för att exempelvis kunna kommunicera säkert kan delar av ersättningen användas till detta. Det skulle till exempel kunna gälla anpassning av lokaler för att säkerställa signalskydd. Regionen ska dock prioritera arbetet med att utföra arbetsuppgifter och etablera arbetssätt som syftar till att på ett säkert sätt kunna hantera frågor som är av vikt för totalförsvaret och Sveriges säkerhet, innan investeringar görs inom ramen för ersättningen.

3.3 Krigsorganisation och dess bemanning

Ersättningen får användas till:

- Deltagande i regionala och nationella arbetsgrupper om krigsorganisation och dess bemanning.
- Deltagande i utbildningar om krigsorganisation och dess bemanning som genomförs av regionala och nationella aktörer.
- Planering av regionens krigsorganisation.
- Arbete med bemanning av krigsorganisation.
- Utbildning och information till deltagare i krigsorganisation.
- Kostnader för anpassningar av HR-system och andra administrativa åtgärder som kan krävas för arbetet med bemanning av krigsorganisation.

- Kostnader för samverkan med privata aktörer för planering som rör personalförsörjning, avtal, leveransförmåga och liknande kopplat till regionens verksamhet vid höjd beredskap.

3.4 Ledningsansvar

Detta avsnitt avser främst de regioner som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig. Övriga regioner som genomfört de prioriterade uppgifterna i överenskommelsen får använda ersättningen även för uppgifter rörande ledningsansvar.

Ersättningen får användas till:

- Utbildning och övning av regionstyrelsen i rollen att under höjd beredskap ansvara för regionens ledning.
- Medverkan i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen, samt deltagande i övning anordnad av annan statlig myndighet.

Socialstyrelsen och MSB har möjlighet att söka kompletterande 2:4 medel för regionens deltagande i större övningar som gäller civilt försvar.

3.5 Rapportering

Detta avsnitt avser främst de regioner som ligger i eller i anslutning till militärstrategiskt viktiga geografiska områden i händelse av en säkerhetspolitisk kris eller krig. Övriga regioner som genomfört de prioriterade uppgifterna i överenskommelsen får använda ersättning även för uppgifter rörande rapportering.

Ersättningen får användas till:

- Införandet av tilldelat tekniskt system för informationsutbyte (Signe), det vill säga framtagande av rutiner med mera.
- Ersättningen får användas för att bekosta den årliga förvaltningsavgiften för Signe.
- Införandet av rutiner för rapportering av lägesbilder.

4 Exempel på verksamhet som inte omfattas av statlig ersättning

Nedan följer exempel på verksamhet som inte får finansieras av ersättningarna enligt *Överenskommelse om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar* (MSB DNR 2022-15507).

4.1 Samhällsviktig verksamhet

Ersättningarna ska **inte** användas för följande:

- Drift och underhåll av regionens samhällsviktiga verksamhet.
- Provdraft av regionens reservel avseende samhällsviktig verksamhet.

4.2 Investeringar

Utgångspunkten är att ersättningarna ska användas för uppgifterna i överenskommelsen. Regionens uppgifter omfattar inte att genomföra investeringar. Vissa undantag finns för ersättningen för civilt försvar, där inköp av till exempel säkerhetsskåp kan vara aktuellt. Däremot kan en slutsats av till exempel en risk- och sårbarhetsanalys vara att regionen behöver reservkraft. Reservkraften ska då finansieras med regionens egna medel och inte med den statliga ersättningen för LEH. För regionens ledningsplatser har regionen redan möjlighet att söka medel för en del av kostnaden från MSB i särskild ordning.

Om regionen efter att ha fullgjort uppgifterna i överenskommelsen har medel över, är det möjligt att använda dessa för vissa begränsade investeringar. En förutsättning är att investeringen tydligt stärker krisberedskapen eller det civila försvaret. Investeringen ska tydligt kunna redovisas vid uppföljning. Vid större investeringar och osäkerheter ska länsstyrelsen konsulteras innan investeringen görs.

Ersättningarna ska **inte** användas för följande:

- Investeringar där kostnaden inte står i proportion med vad som kommer att uppnås eller om investeringen innebär att regionen inte kommer att kunna fullgöra sina uppgifter enligt överenskommelsen.
- Investeringar och utrustning avseende regionens ledningsplats.

- Investeringar för att stärka den generella IT-säkerheten.
- Investeringar i reservkraft.

4.3 Rakel-utrustning

Ersättningarna ska **inte** användas för följande:

- Inköp av teknisk utrustning.
- Rakel-abonnemang för verksamheter, exempelvis ambulanssjukvård, som i sitt dagliga arbete använder Rakel.

Däremot får ersättningen användas för att betala Rakel-abonnemang för krisberedskapsfunktioner, exempelvis beredskapssamordnare och TiB.

4.4 Hantering av en händelse

Ersättningarna ska **inte** användas för följande:

- Personalkostnader och inköp av materiel kopplat till hantering av händelser.

4.5 Tjänsteman i beredskap (TiB)

Ersättningarna ska **inte** användas för följande:

- Personalkostnader för TiB och liknande beredskapsfunktioner.

Däremot får ersättningen för krisberedskap användas för utbildning och övning av TiB-funktionen.

4.6 Säkerhetsarbete som inte har koppling till krisberedskap eller civilt försvar

Ersättningarna ska **inte** användas för följande:

- Personalkostnader eller generella tekniska hjälpmedel som till exempel dator, skrivare eller projektor som inte har någon koppling till uppgifterna i LEH och överenskommelsen.
- Generellt säkerhetsarbete, till exempel lås och larm, som inte är särskilt kopplat till det säkerhetsskydd som krävs för arbetet med civilt försvar.

- Utbildning om hot och våld mot tjänstemän och förtroendevalda.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap